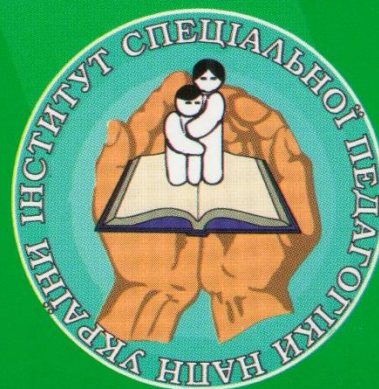

ISSN 2312-2781

3 (79) 2016

ОСОБЛИВА ДИТИНА: НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

EXCEPTIONAL CHILD: TEACHING AND UPBRINGING

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 68835

ПОСПІШАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ФАХОВІ ЖУРНАЛИ

ДОКЛАДНІШЕ НА PEDPRESA.UA

видавництво
**ПЕДАГОГІЧНА
ПРЕСА**
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО

ОСОБЛИВА ДИТИНА: навчання і виховання

НАУКОВИЙ, НАВЧАЛЬНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЖУРНАЛ

№ 3 (79) ЛИПЕНЬ – СЕРПЕНЬ – ВЕРЕСЕНЬ 2016
ВИХОДИТЬ ЧОТИРИ РАЗИ НА РІК

Схвалено вченою радою
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України
(протокол № 5 від 09.06.2016 р.)
ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 68835

Заснований у 1995 р. З 1996 р. по 2012 р. видавався під назвою «Дефектологія»;
з 2013 р. – «Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання»;
з 2014 р. видається під назвою «Особлива дитина: навчання і виховання»
(«Exceptional child: teaching and upbringing»)
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації,
серія КВ № 20491-10291 ПР від 31.12.2013 р.

ЗАСНОВНИКИ

Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»
Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Внесений до Переліку наукових фахових видань України, у яких
публікуються результати дисертаційних досліджень на здобуття
наукових ступенів кандидата і доктора наук у галузі
педагогіки (корекційна педагогіка) і психології.

Видання індексується: EBSCO Education Source, Index Copernicus (ICV 2014:39.77),
MIAR (ICDS 2015:4.279), ResearchBib, WorldCat, Citefactor, Google scholar,
«Україніка наукова» (Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського)

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

04060, Київ, вул. М. Берлінського, 9
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України
тел.: (044) 440-42-92

Матеріали для публікації надсилають електронною поштою **e-mail: ispjournal@ukr.net**
Інформація для авторів, рецензентів, повідомлення, хроніки, події, коментарі на сайті журналу:

<http://csnukr.in.ua>

Адреса видавництва «Педагогічна преса»:

03680, м. Київ, вул. Олександра Довженка, 3
тел. (044) 456-37-02; (044) 456-37-32

www.pedpresa.com.ua

e-mail: 2345288@ukr.net

© Усі права захищено. Жодна частина, елемент, ідея, композиційний підхід
цього видання не можуть бути копіюваними чи відтвореними в будь-якій формі
і будь-якими засобами – як електронними, так і фотомеханічними, зокрема через ксерокопіювання,
запис або комп'ютерне архівування, без письмового дозволу видавця.

За достовірність фактів, дат, назв і правильність цитування відповідають автори.
Редакція зберігає за собою право рецензування, редагування та скорочення статей без згоди автора,
може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи поглядів автора. Рукописи не повертаються.

«EXCEPTIONAL CHILD: teaching and upbringing»

**The journal is a scientific, educational, informational,
methodological publication journal**

NUMBER 3 (79) JULY – AUGUST – SEPTEMBER 2016
PUBLISHED 4 TIMES A YEAR

SUBSCRIPTION INDEX 68835

Founded in 1995, published since 1996.

Previous titles of the Journal: 1996 – 2012: «Defektolohiia»;
2013: «Defektolohiia. Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia»;
since 2014: «Exceptional child: teaching and upbringing»

Certificate of State registration of a print medium KB № 20491-10291 IIP of 31.12.2013

FOUNDERS OF THE JOURNAL:

Publishing House «Pedagogichna Presa».
Institute of Special Pedagogy The National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

The journal included in the List of leading peer-reviewed research publications approved by the Higher Attestation Commission (VAK) of Ukraine to publish the key findings from research theses for candidate's and doctoral degrees in pedagogy and psychology. The journal is indexed and abstracted in: EBSCO Education Source, Index Copernicus (ICV 2014:39.77), MIAR (ICDS 2015: 4.279), ResearchBib, WorldCat, Citefactor, Google scholar, Ukrainika scientific (Vernadsky National Library of Ukraine)

EDITORS' OFFICE

Address: Berlynskogo str., 9, Kyiv, 04060, Ukraine

Tel.: +38 (044) 440-42-92

Please, email your submissions for publication at ispjournal@ukr.net
<http://csnukr.in.ua>

PUBLISHING HOUSE

Address: Olexandra Dovzhenka str. 3,

Kyiv, 03680, Ukraine

Tel.: +38 (044) 486-37-32 e-mail:

2345255@ukr.net

<http://www.pedpresa.com.ua>

Nina BERIZKO – professional editor

Oksana FEDORENKO – executive editor

Nina CHEHOVSKA – copy editor, proofreader

Alexandra MAKARENKO – computer page-proofs

© All rights reserved. No part, element, idea or layout of this publication may be copied or reproduced in any form and by any means, whether electronic or photomechanical, e.g. by photocopying, recording, or including in computer archives, without a prior written consent of the publisher.

The authors are responsible for the accuracy of facts, dates, names and correct citations.

The editorial office reserves the right to edit and reduce the length of submissions without authors' consent. It may also publish papers for the purposes of discussion, without sharing the views of the author. The editorial office does not return the manuscripts

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

Засенко В. В., доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України, директор Інституту спеціальної педагогіки
Національної академії педагогічних наук України (Україна)

Заступник головного редактора

Колупаєва А. А., доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукових питань Інституту спеціальної педагогіки
Національної академії педагогічних наук України (Україна)

Заступник головного редактора

Лорман Т., доктор філософії, професор,
факультет освіти коледжу Університету Конкордія (Канада)

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України, директор
Інституту проблем виховання НАПН України (Україна)

Ванчова А., доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету
Університету Я. Коменського (Словаччина)

Кульбіда С. В., доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник
лабораторії жестової мови Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна)

Кобильченко В. В., доктор психологічних наук, провідний науковий співробітник лабо-
раторії тифлопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна)

Крокер Ш., доктор філософії, викладач Університету ім. Гранта МакЮена (Канада)

Максименко С. Д., доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України,
директор Інституту психології НАПН України ім. Г. С. Костюка (Україна)

Мороз Б. С., доктор біологічних наук, директор з наукових питань Науково-виробничого
підприємства «ВАБОС» (Україна)

Макгі Річмонд Д., доктор філософії, доцент факультету освіти Університету Вікторія
(Канада)

Музика-Фуртак Є., доктор педагогічних наук, науковий співробітник Кафедри логопе-
дії та прикладного мовознавства Університету Марії Кюрі-Склодовської (Польща)

Петришин Р., доктор соціології, директор Українського центру засобів і розвитку
Університету ім. Гранта МакЮена (Канада)

Сак Т. В., доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії інтенсивної педа-
гогічної корекції Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна)

Скрипник Т. В., доктор психологічних наук, завідувач лабораторії корекції розвитку ді-
тей з аутизмом Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна)

Супрун М. О., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри пенітенціарної
педагогіки та психології Інституту кримінально-виконавчої служби (Україна)

Таранченко О. М., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник лабора-
торії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна)

Хохліна О. П., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психологічних
дисциплін Національної академії внутрішніх справ, (Україна)

Симоненко Т. В., начальник відділу інклюзивної освіти та інтернатних закладів Депар-
таменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України (Україна)

Відповідальний секретар

Федоренко О. Ф., кандидат педагогічних наук, науковий співробітник
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна)

EDITORIAL BOARD

Editor-in-chief

Vyacheslav Zasenko, D.Sc. (Education), professor, associate member of the NAES of Ukraine,
Director of Institute of Special Pedagogy of NAES of Ukraine (Ukraine)

Deputy Editors

Alla Kolypaieva, D.Sc. (Education), professor, Deputy Director for Research,
Institute of Special Pedagogy of NAES of Ukraine (Ukraine)

Tim Loreman, PhD, Associate Vice President Academic,
Dean of Research and Faculty Development,
Professor at the Faculty of Education at Concordia (Canada)

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Ivan Bekh, D.Sc. (Psychology), professor, member of the NAES of Ukraine, Director of the Institute for Educational Problems of NAES of Ukraine (Ukraine)

Alica Vancova, PhD, professor at Institute of Special Educational Studies, Department of Special Education, Comenius University (Slovakia)

Svitlana Kulbida, D.Sc. (Education), professor, leading researcher at the Institute of Special Pedagogy of NAES of Ukraine (Ukraine)

Vadym Kobylchenko, D.Sc. (Psychology), senior research fellow, leading researcher at the Institute of Special Pedagogy of NAES of Ukraine (Ukraine)

Cheryl Crocker, PhD, professor at Grant MacEwan University (Canada)

Sergiy Maksimenko, D.Sc. (Psychology), professor, Honored Scientist, Academician of NAES of Ukraine, Secretary-Academician of the section "Psychology, Age Physiology and Defectology" at NAES of Ukraine, Director of G.S.Kostyuk Institute of Psychology of NAES of Ukraine, President of Psychologists Union of Ukraine, full member of the International Board of Psychologists (U.S.A.) (Ukraine)

Borys Moroz, D.Sc. (Biology), Director of Scientific-Production Enterprise 'VABOS' (Ukraine)

Donna Meghie-Richmond, PhD, Assistant Professor in Educational Psychology and Leadership Studies, Faculty of Education at the University of Victoria (Canada)

Ewa Muzyka-Furtak, D.Sc. (Education), Department of Logopedics and Applied Linguistics, Faculty of Humanities at Maria Curie-Skłodowska-University (Poland)

Roman Petryshyn, PhD, Director of the Ukrainian Resource and Development Centre (URDC) at Grant MacEwan University (Canada)

Tamara Sak, D.Sc. (Psychology), professor, leading researcher at the Institute of Special Pedagogy of NAES of Ukraine (Ukraine)

Tetiana Skrypnyk, D.Sc. (Psychology), leading researcher of the Institute of Special Pedagogy NAES of Ukraine (Ukraine)

Mykola Suprun, D.Sc. (Education), professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine)

Tetiana Symonenko, Head of the Division of Inclusive Education and Boarding Schools Department of General Secondary and Pre-school Education in Ministry of Education (Ukraine)

Oksana Taranchenko, D.Sc. (Education), leading researcher of the Institute of Special Pedagogy NAES of Ukraine (Ukraine)

Olena Khokhlina, D.Sc. (Psychology), professor, Department of Psychology and Pedagogy of Education-and-Science and Psychology at Law Institute of the National Academy of Internal Affairs (Ukraine)

Executive Editor

Oksana Fedorenko, research fellow, Institute of Special Pedagogy NAES of Ukraine (Ukraine)